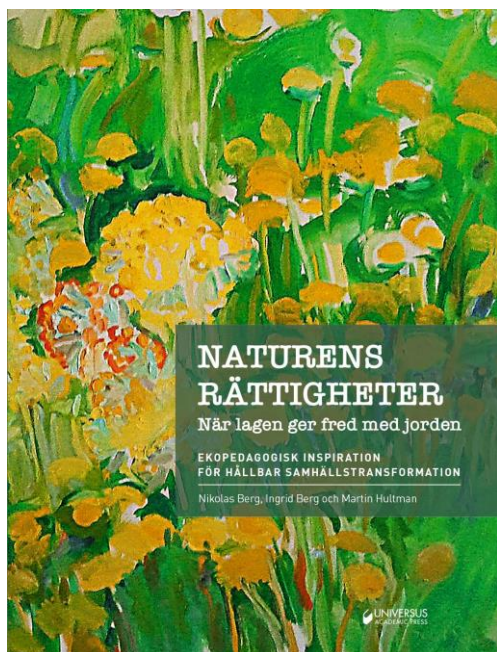
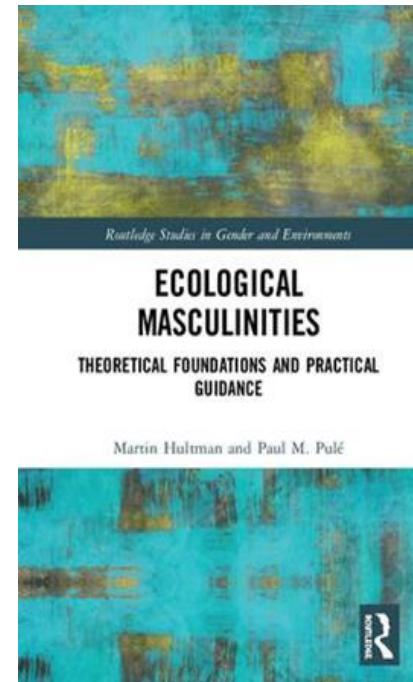
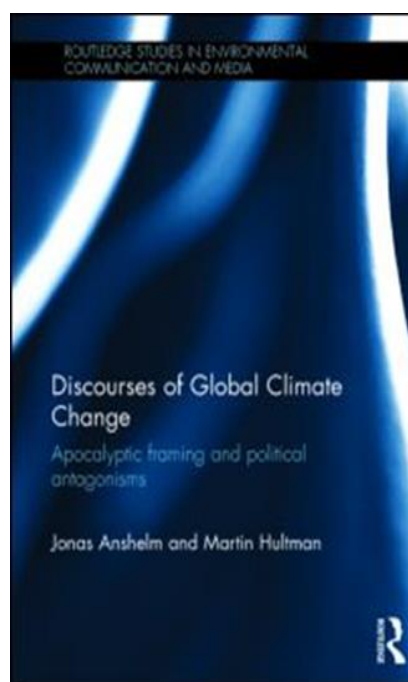

Daniel Lindvall
Kjell Vowles
Martin Hultman

UPPHETTNING

Demokratin
i klimat-
krisens tid

fri tanke

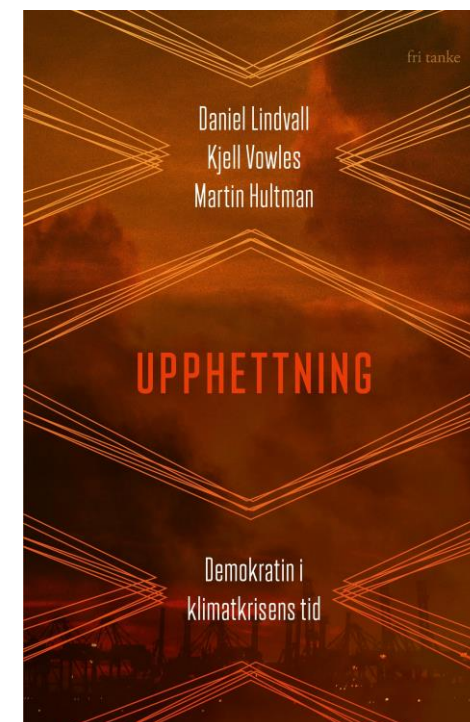

Upphettning!

Hur hanterar vi de existentiella kriserna?

Martin Hultman
Docent i vetenskaps-, teknik- och miljöstudier

Avdelningen för Science, Technology and Society (STS), Chalmers

Daniel Lindvall
Kjell Vowles
Martin Hultman

UPPHETTNING

Demokratin
i klimat-
krisens tid

fri tanke

Innehåll

1. Jorden har börjat skaka	7
2. Temperaturens uppgång och demokratins fall	19
3. Kan demokratin lösa klimatkrisen?.....	47
4. Den organiserade förnekelsen.....	87
5. Den klimatförnekande nationaliströrelsen	124
6. En folkrörelse för klimatet	154
7. Kraften bakom demokratin.....	196
8. Vi lever som om vi inte visste.....	226
Efterord	252
Noter.....	253
Källförteckning.....	286
Sagt om boken.....	342

1. Jorden har börjat skaka

EN TIDIG ALLHELGONADAGSMORNING 1755 rämnade marken i Lissabon. Skalkvet varade i nära sex minuter. En halvtimme senare forsade en 15 meter hög tsunamivåg in. Det var den värsta jordbävning som drabbat den europeiska kontinenten i modern tid. Energin som släpptes lös i skalkvet motsvarade 32 000 Hiroshimabomber. Lissabon var Europas femte stad och ett kosmopolitiskt centrum som hade byggt sin rikedom på handel och rovdrift av sina kolonier. Enorma penningssummor hade slösats på vackra kyrkor och palats. Nu förvandlades allt till grus. Himlen täcktes av svart rök från de raserade byggnaderna. Förödelsen och det mänskliga lidandet var obeskrivliga. Många hade följt allhelgonadagmässan i någon av de 35 kyrkor som föll samman. Det gick inte att räkna dödsopfren. Bränder och epidemier bröt ut och plundringar och våld spred sig. Kanske dog så många som var femte invånare i staden.¹

Gunnar Broberg beskriver i sin bok *Tsunamin i Lissabon* händelsen som en tankehistorisk vändpunkt.² Sällan tidigare i världshistorien har naturens krafter så påtagligt påverkat människors tänkande. Jordskalkvet skakade om världen i en brytningstid. Det var en tid av tilltagande polarisering. Konservativa krafter som försvarade kyrkans ställning stod mot liberala krafter som i upplysningens anda efterfrågade förändring. Var katastrofen Guds

2. Temperaturens uppgång och demokratins fall

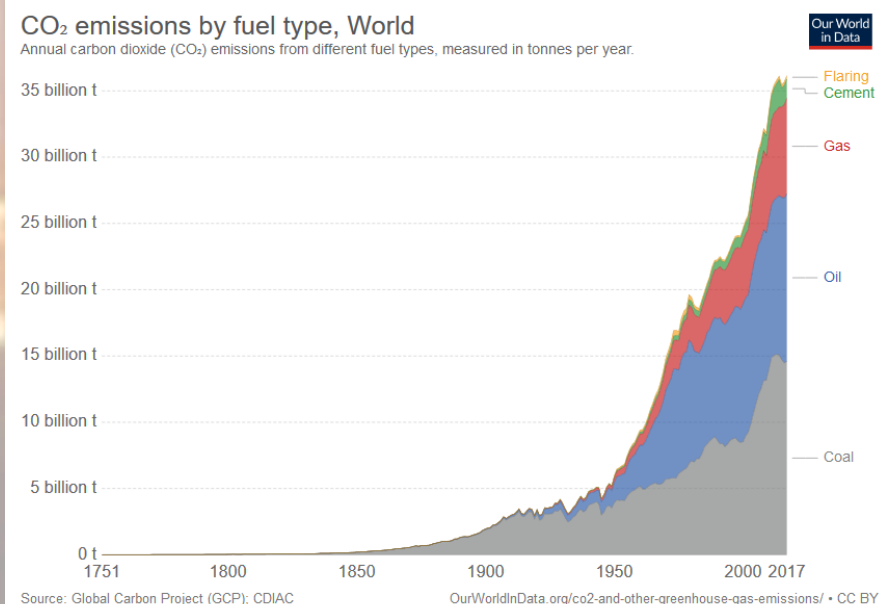
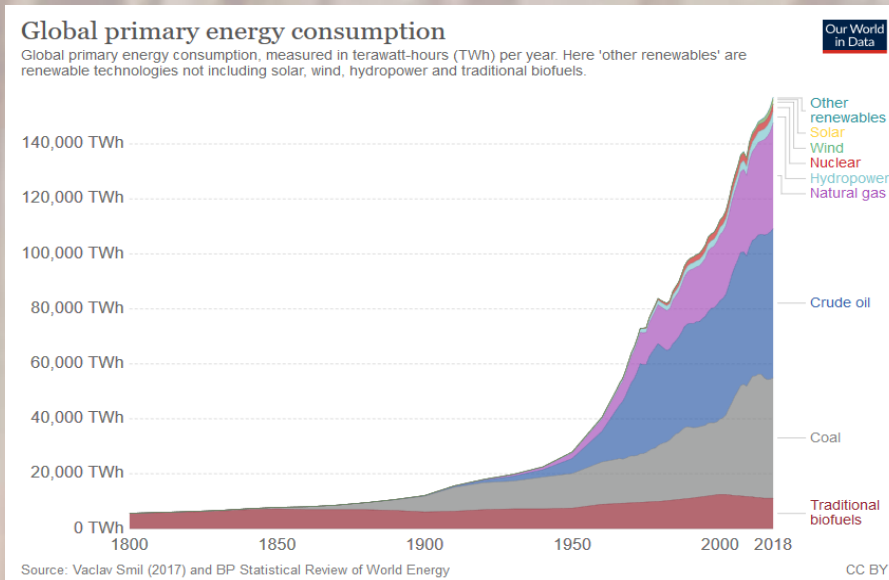

DEN 17 DECEMBER 2010 hällde en ung grönsakshandlare vid namn Mohammed Bouazizi bensin över sig efter att polisen beslagtagit hans grönsaksvagn. »Hur förväntar ni er att jag ska kunna försörja mig«, skrek han innan han tände eld på sig själv framför kommunhuset i den tunisiska staden Sidi Bouzid. Denna händelse utlöste den våg av protester och uppror som kallats den arabiska våren. Frustrerade över arbetslöshet, usla levnadsförhållanden, korrup­tion och diktatur reste sig människor från Tunisien i väster till Oman i öst. »Vi har återställt våra rättigheter, återställt vår frihet, och vad vi har påbörjat kan inte göras ogjort«, sa oppositionsledaren och diplomaten Mohammed ElBaradei när han pratade inför tusentals demonstranter på Tahrirtorget i Kairo, en dryg vecka innan presidenten Hosni Mubarak störtades.³⁴

Denna önskan om frihet och rättvisa som egyptierna delade med resten av världen hade vid tiden för den arabiska våren resulterat i att över hälften av jordens befolkning levde i fullvärdiga demokratier. Då hade det endast gått runt 100 år sedan allmän rösträtt för första gången infördes i ett land. När först Berlinmuren föll och sedan Sovjetunionen upplöstes i början av 1990-talet tycktes inget kunna hejda människors rop efter frihet.

Planetär överlevnadskris 2020. Ekologiskt- och politiskt nödläge.

“Limiting global warming to 1.5°C would require rapid, far-reaching and unprecedented changes in all aspects of society” IPCC, Oct., 2018

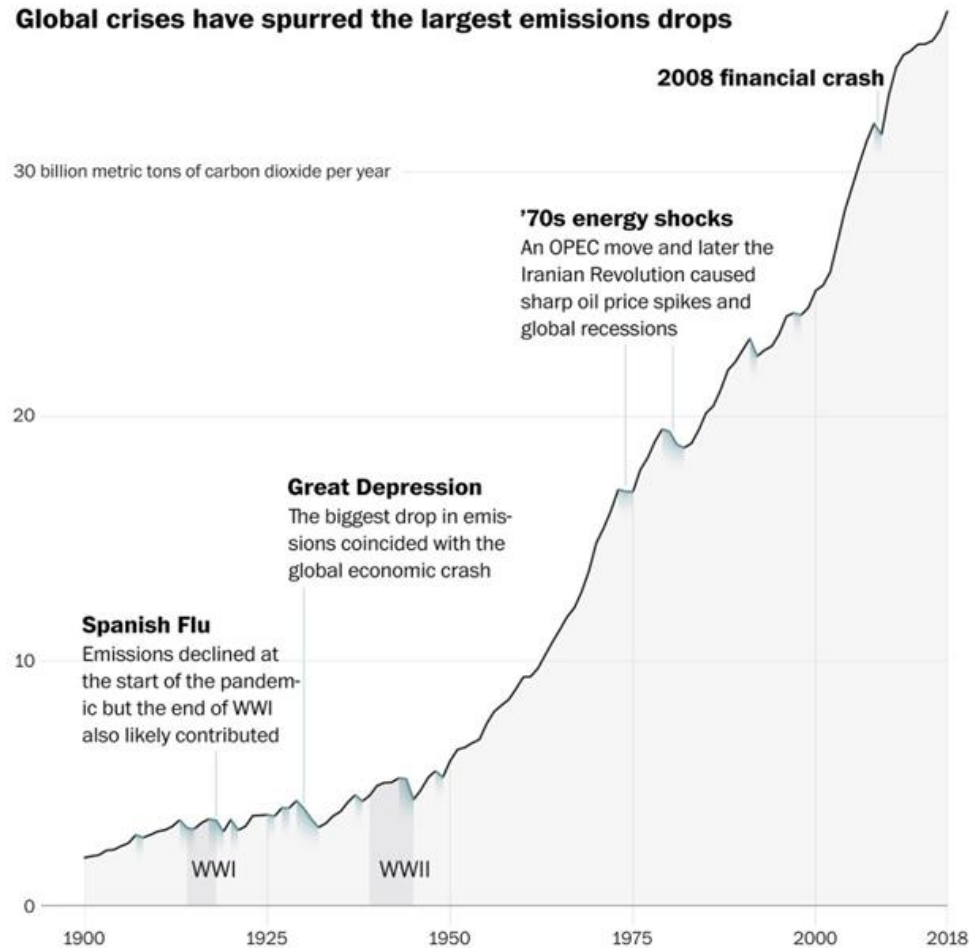

- Om 2 grader ska hållas måste användningen av fossil energi (olja, kol, gas) minska dramatiskt (ca. 10% per år) från och med igår (McGlade & Ekins 2015; Steffen, et al. 2018).
- Ca. 80% av den globala ekonomin baseras fossil energi (IEA, 2019).
- Fossilindustrin subventioneras mer än kostnader för all sjukvård enligt Världsbanken (Coady et. al, 2015, 2019).
- Förnybart ersätter hittills INTE fossilt globalt. Frånvarande *Powershift*. Istället ökar fossilt globalt, förutom 2009 och 2020.
- Partipolitisk/ideologisk klimatförnekelse i toppen av den politiska makten (Trump, Bolsonaro, Morrisson, Putin, Kaczynski m.fl.)

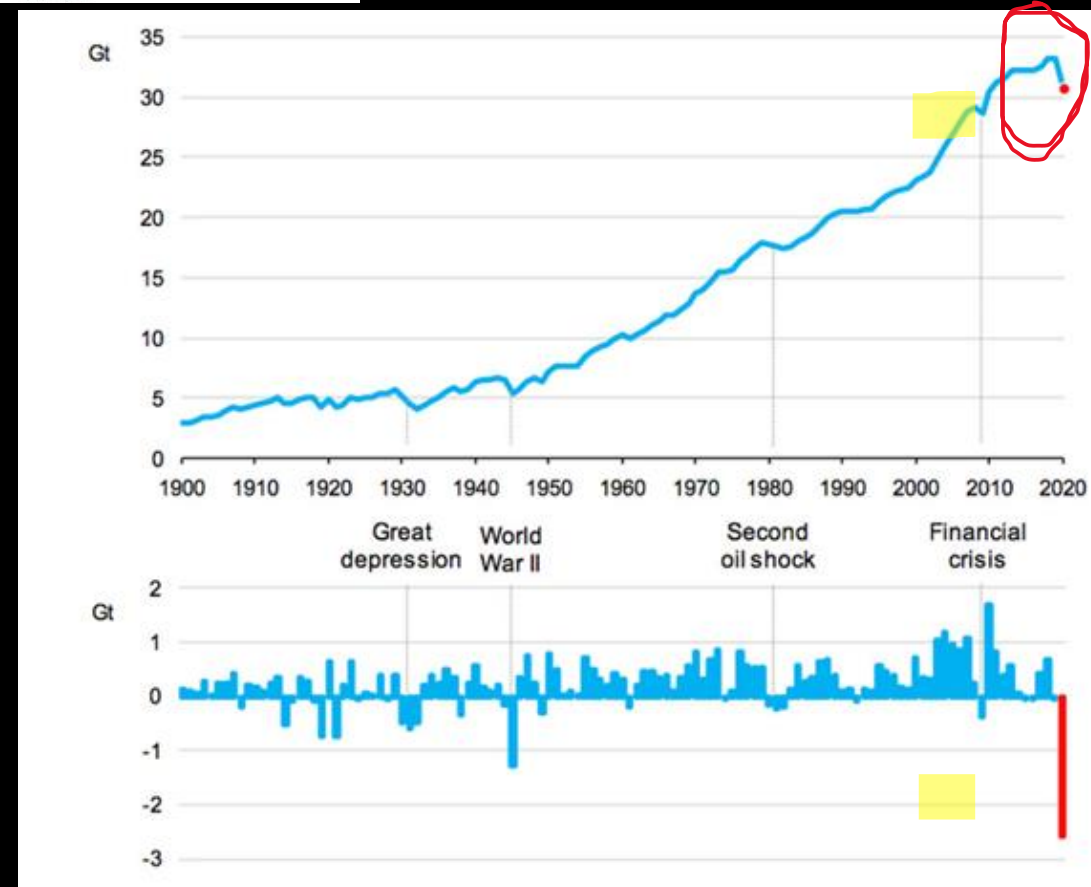

[washingtonpost.com/climate-enviro...](https://www.washingtonpost.com/climate-environment/)

Global crises have spurred the largest emissions drops

Koldioxidutsläpp IEA ca - 8%,
i linje med Parisavtalet...

- 5 minuter till delning i break-out room.
- En minut vardera
- En som delar med sig av sina svar på frågan. De andra lyssnar. Sen byter ni tills alla gjort en gång var.
- När och hur kände du klimatkrisen i din kropp?

3. Kan demokratin lösa klimatkrisen?

I FEBRUARI 1944 tillfångatogs Aurelio Peccei av den fascistiska milisen. Han var en ung affärsman från Turin som något år tidigare engagerat sig i den antifascistiska motståndsrörelsen i Italien. Längre hade han lyckats hålla sig undan den politiska polisen. När han greps bar han med sig militära dokument och han insåg genast vad som väntade honom. Tortyren varade i flera månader, men till sin egen förvåning lyckades han utstå den. Fångenskapen beskrev han som en av de mest berikande händelserna i sitt liv. I sina memoarer skriver han att hans ansikte efter en tid inte gick att känna igen, men att han trots behandlingen övertygats om att »latent inom människan finns en stark kraft av godhet, vilken väntar oss vid befrielsen, och att det moderna samhället fortfarande har att upptäcka ett sätt att befria sig själv«. ¹⁴⁸ När kriget väl var slut gjorde Peccei karriär inom Fiat-koncernen. Uppburen av efterkrigstidens ekonomiska uppsving blev han en av Italiens mest framgångsrika industriledare. Men med åren växte en känsla av att alla hans individuella framgångar var betydelselösa i en värld vars tillstånd ständigt försämrades. Han upplevde att han inte var sann mot sig själv och därför återvände han till »sina ungdomsideal och förhoppningar«. I slutet på 1960-talet tog han initiativ till att bilda det som kallats Romklubben. Dess uppgift var enligt Peccei att göra »uppror mot mänsklighetens suicidala ignorans«. ¹⁴⁹

Det fanns en tid...

”Det finns förmodligen inget enskilt miljöproblem av samma globala dignitet som växthuseffekten. Internationell forskning och vetenskap säger oss att utsläppen av framför allt koldioxid kan ge en höjning av den globala medeltemperaturen på mellan 1.5 och 4.5 grader redan efter de närmaste 30-50 åren. För Sverige kan det röra sig om temperaturförändringar på uppemot 8-10 grader. (...) Vissa länder kan helt enkelt komma att försvinna, som Maldiverna”

Gunnar Hökmark, (M), *DN Debatt* 25 augusti 1989

- Forskning inom fossilbolag såsom ExxonMobile konfronterade bolagens egna affärsmodell
- IPCC 1988 (Thatcher, Gorbatsjov och Reagan)
- Nathaniel Rich's 'Losing Earth', Hultman, 'Den inställda omställningen'
- **Koldioxidskatt antogs av riksdagen i Sverige**

Redan på 1980-talet fanns demokratiska förslag för att hantera klimatkrisen

- 1. Använd lagstiftning**
- 2. Arbeta med jämställdhet –
förändra dominerande manliga
normer**
- 3. Satsa på ekologiskt hållbar,
energieffektiv & bioregional
livsmedelsförsörjning**

4. Den organiserade förnekelsen

DET VAR MÅNGA bilister som höjde på ögonbrynen när de körde hem från jobbet på The Eisenhower Expressway utanför Chicago eftermiddagen den tredje maj 2012. På en digital annonstavla ovanför motorvägen syntes plötsligt ansiktet på den så kallade UMA-bombaren Ted Kaczynski. Han dömdes 1996 för att ha dödat tre personer och skadat åtskilliga fler genom en serie brevbomber. Under 17 års tid skickade han ut 16 bomber i en terroristkampanj mot det moderna samhället. Bredvid bilden på Kaczynski fanns citatet: »I still believe in global warming, do you?« Annonsen var betald och undertecknad av den konservativa tankesmedjan The Heartland Institute. Samma dag skickade de ut ett pressmeddelande där de aviserade att det var början på en kampanj om klimatpolitiken. I den skulle även personer som massmördaren Charles Manson, Kubas tidigare diktator Fidel Castro och terroristen Usama bin Ladin ingå. Detta eftersom de, precis som Kaczynski, enligt tankesmedjan fortfarande ansåg att människan orsakar den globala upphettningen. »De flesta personer som fortfarande tror att människan orsakar klimatförändringar befinner sig i samhällets radikala utkant. Det är därför de främsta förespråkarna för global uppvärmning inte är forskare. De är mördare, tyranner och galningar«, skrev Heartland i pressmeddelandet.²⁶¹

90-talet

- ExxonMobile och andra fossilbolag i USA finansierade på 90-talet på tankesmedjor, t.ex. Heartland Institute, som kritiserade klimatforskningen istället för att hantera konsekvenserna av sin affärsmodell.
- #ExxonKnew #merchantsofdoubt
- SVT-Play ”Den stora klimatskandalen”

Exxon Misled the Public on Climate Change, Study Says

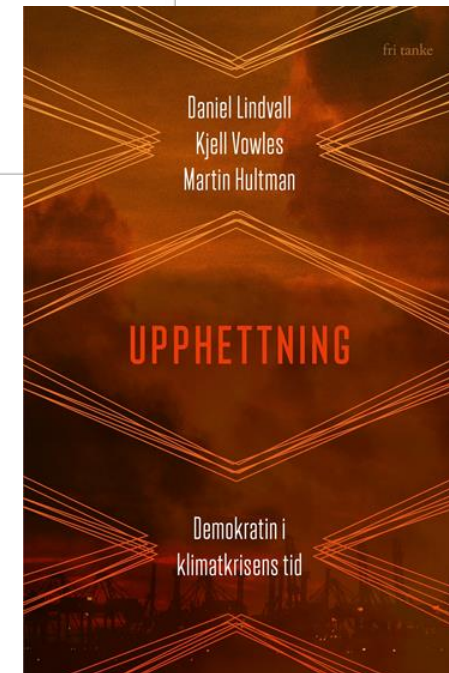
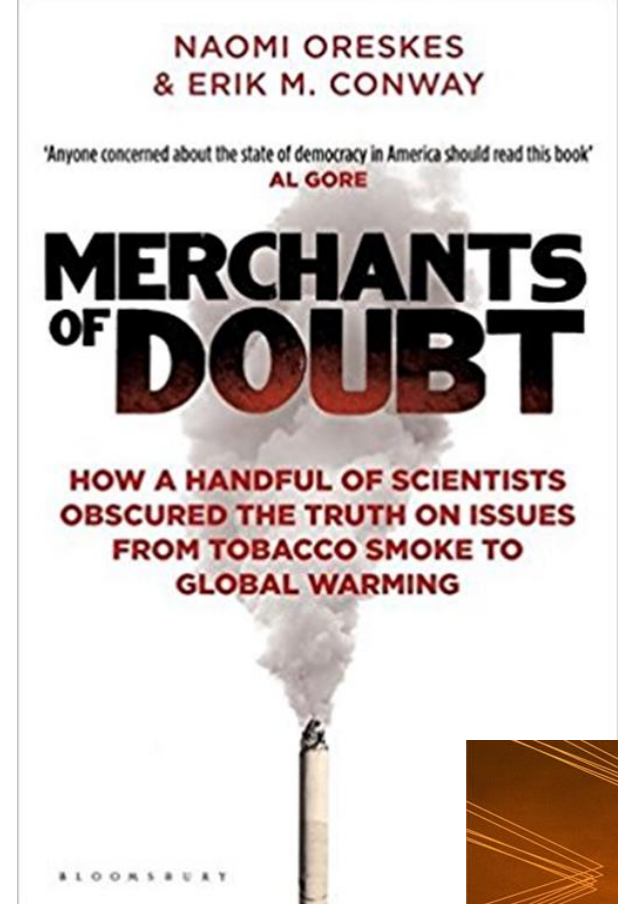
1. A Mobil refinery in Billings, Mont., in 2016. A new paper by two Harvard researchers who reviewed nearly 200 documents representing the company's research and public statements found they largely misled the public on the science explaining climate change. (Associated Press)

CLIMATE - Exxon Misled the Public on Climate Change, Study Says

Aug. 23, 2017

As Exxon Mobil responded to news reports in 2015 that said that the company had spread doubt about the risks of climate change despite its own extensive research in the field, it urged the public to "read the documents" for themselves.

Now two Harvard researchers have done just that, reviewing nearly 200 documents representing Exxon's research and its public statements and concluding that the company "misled the public" about climate change even as its own scientists were recognizing greenhouse gas emissions as a risk to the planet.

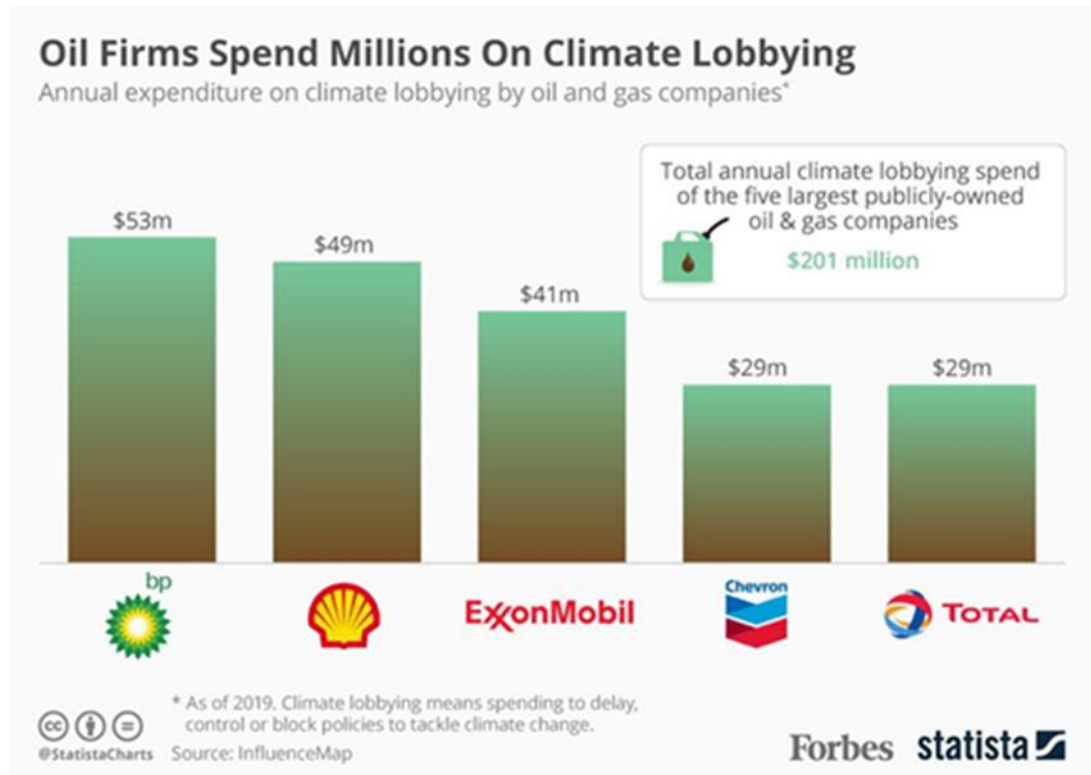
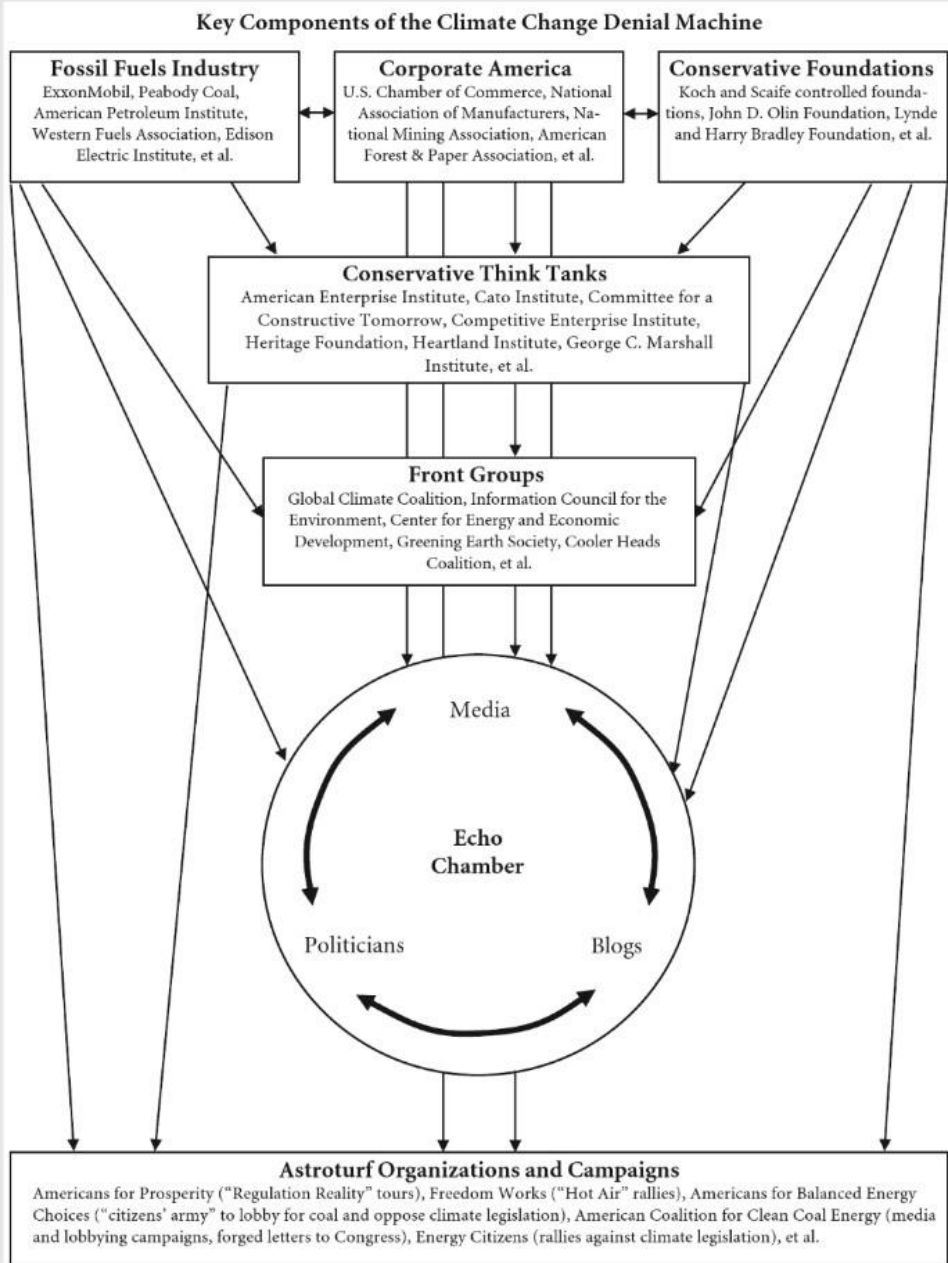
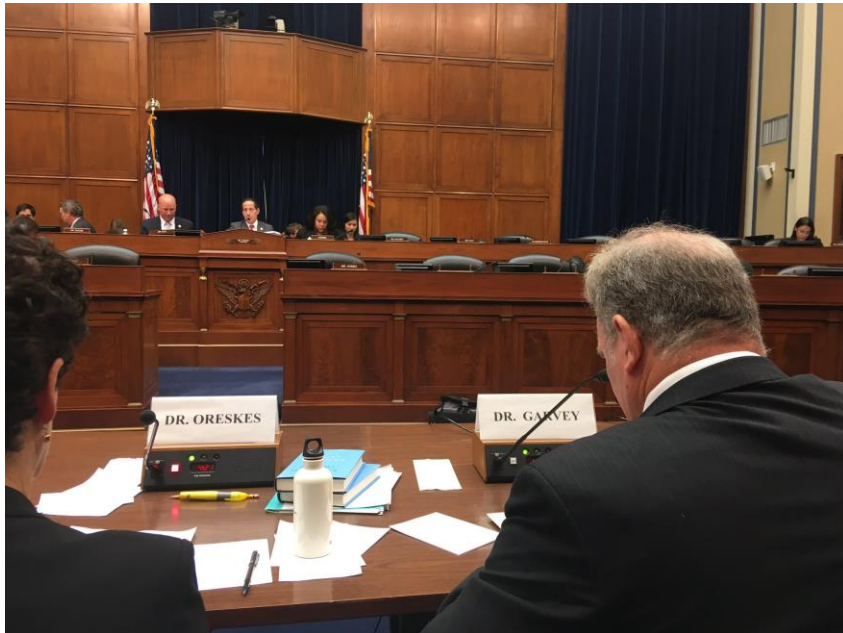

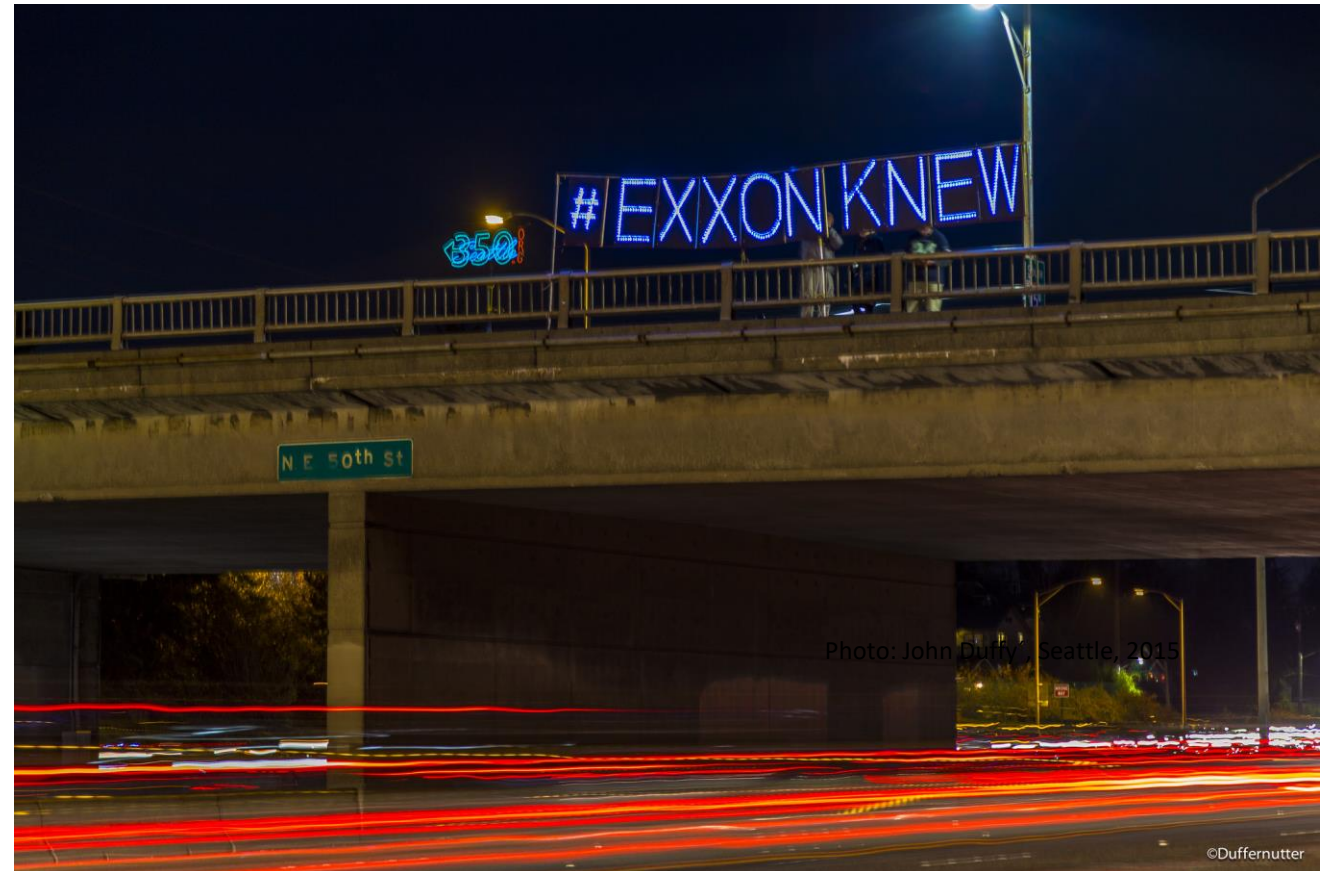
FIGURE 10.1 Key components of the climate change denial machine.

ExxonMobile avslöjas att haft klimatvetenskaplig kunskap men undanhållit den för allmänheten

From: Geoffrey Supran
<https://twitter.com/GeoffreySupran/status/1187056649959301121>

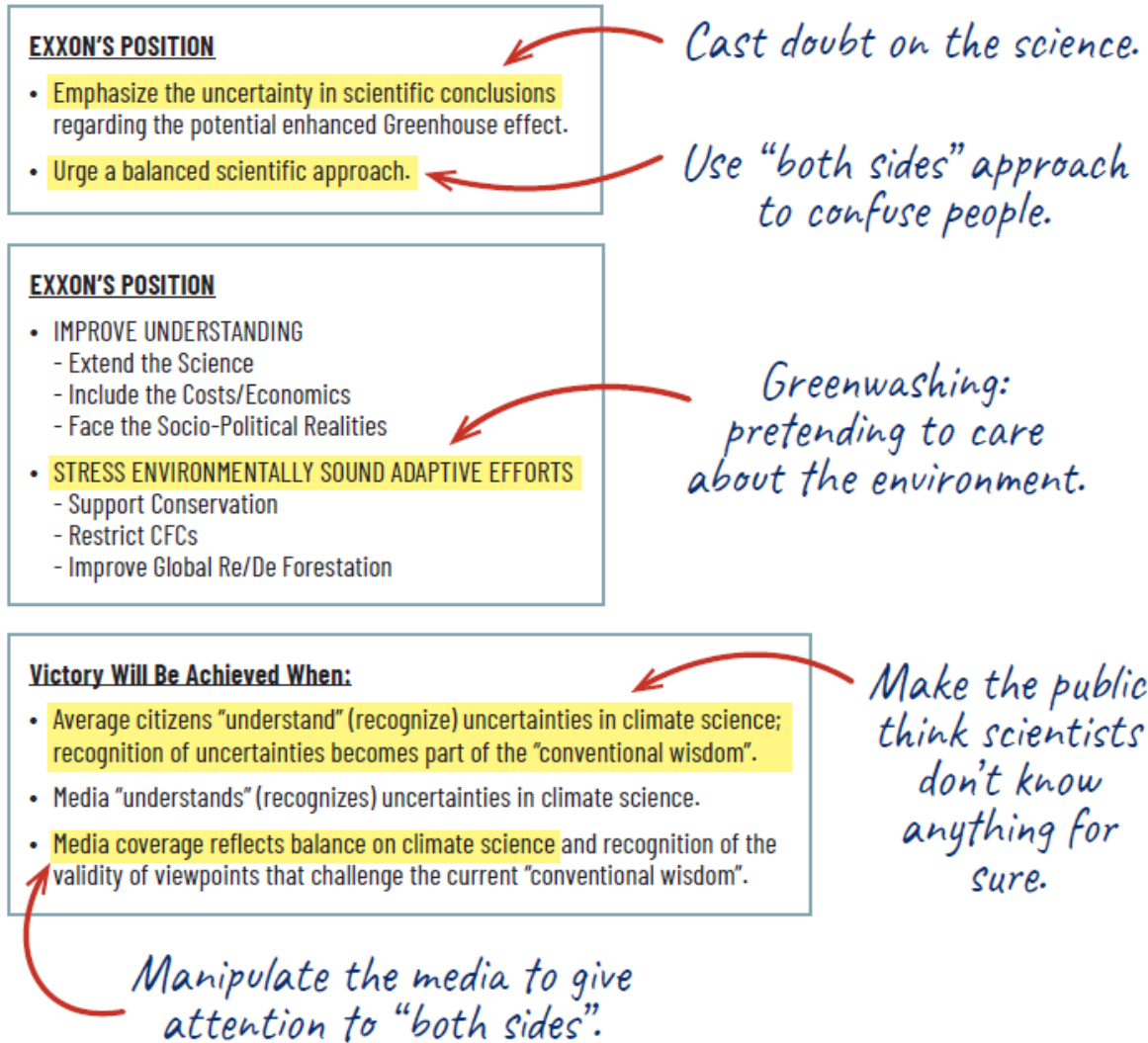

Figure 3: Top: Exxon 1988 internal memo. Middle: Exxon 1989 internal memo. Bottom: Exxon et al. 1998 internal memo. Fossil fuel industry documents show that they devised public relations strategies to promote doubt about climate science in the 1980s-90s.

From: Cook et.al. America Miseducated 2019

... från och med 2008 sprids tvivel kring klimatvetenskap även i Sverige.

- **Metaforen “green fatwā,” planterades av inflytelserika aktörer (Hans Bergström, 2009; Marian Radetzki and Nils Lundgren, 2009) som ett sätt att avfärda klimatvetenskap som ett religiöst påbud från FN.**
- ” (...) apokalyptiska framtidsscenario (...) inte kommer att slå ut med den kraft som många gånger gjorts gällande. (...) glada nyheter såvida man inte är en av alla dem som byggt upp en lukrativ karriär kring att varna mänskligheten för jordens undergång (Josef Fransson, SD, Riksdagen, 2013).

Kultur
**Martin Hultman:
Högernationell
klimatförnekelse är
gammal tradition**

tritar viftar med hyllande ballonger efter hans valvinst. Foto: Eraldo Peres/AP

Jair Bolsonaro's seger i det brasilianska presidentvalet är bara det senaste exemplet på sambandet mellan klimatförnekare och högernationalism. Forskaren Martin Hultman frilägger rötterna till en rörelse som finns också i Sverige.

- Idag – synligt bland annat i högernationell partipolitisk klimatförnekelse men också i etablerade tidningar
- Sverigedemokraterna – nej klimatlag, nej Parisavtal, vill dra ner på SMHI:s budget m.m
- Jag har aldrig ”(...) sett någon forskare som sagt att sommarens torka och värme är kopplat till klimatförändringar” (Åkesson, Sveriges Radio, 2018).
- ”IPCC tidvis överdriver hoten i sina sammanfattningar (...) Några exempel är ”Hockeyklubban” 1998, ”Himalaya-skandalen” 2007 och ”Climategate” 2009 (...) Organisationen är politiskt styrd (...). Det anses olämpligt att föra fram slutsatser som talar emot ’klimathotet’, enligt flera kontakter jag haft med klimatforskare i nordiska länder” (Värmbys, 7/2 2020).”

Göteborgs-Posten Nyheter Ekonomi Sport Kultur Ledare Debatt Video

Bild: Meli Pettersson Ellaf

Göran Värmbys: Dags för mer realism i klimatfrågan

Gästkolonn • Flera exempel tyder på att IPCC tidvis överdriver hoten i sina sammanfattningar – sammanfattningar som görs av andra personer än de som gjort själva forskningsrapporterna, skriver Göteborgs tidigare miljöchef Göran Värmbys.

GP Ledare är oberoende liberal. Fristående gästkolonnister representerar ett bredare politiskt spektrum.

Göran Värmbys

© 06:00 - 7 feb, 2020

- 5 minuter till delning i break-out room.
- En minut vardera
- En som delar med sig av sina svar på frågan. De andra lyssnar. Sen byter ni tills alla gjort en gång var.

- När och på vilket vis hörde du för första gången talas om resultat från klimatvetenskaplig forskning?

5. Den klimatförnekande nationaliströrelsen

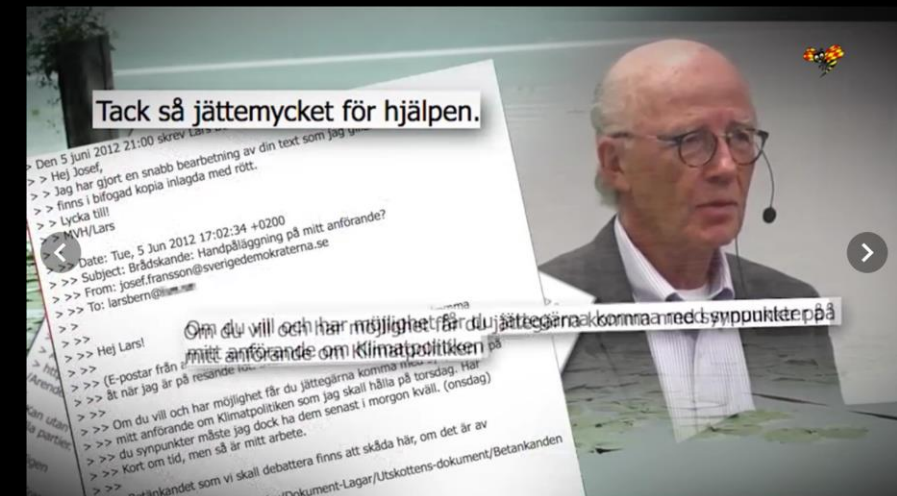
I BÖRJAN AV november 2016 var Tjeckiens före detta president Václav Klaus på besök i Stockholm. Sverigedemokraterna hade bokat Grand Hôtel och bjudit in närmare 400 personer från flera av Europas partier på högerkanten till vad som kallades en alternativ Nobelfest. De stod värd för kvällen där partierna skulle fira vad de såg som den nationalistiska gemenskapen. Mer samarbete behövs mellan partier som »kämpar för att befolkningen i Europas länder ska få mer att säga till om än vad de har i dag« sa Sverigedemokraternas gruppleddare Mattias Karlsson.³⁸² Han ville att Europas folk skulle stå enade, sida vid sida, men inte buntas ihop i någon överstatlig gemenskap som EU eller FN.

Václav Klaus var där för att ta emot det Europeiska frihetspriset. Ett pris som skulle gå till en EU-motståndare som hade gjort betydande insatser för att öka det nationella självbestämmandet. I sitt tacktal skrädde inte Klaus orden mot de ideologier som han menade hade fört Europa tillbaka till ett tillstånd som liknade Tjeckoslovakiens innan Berlinmurens fall. Både den »gröna ideologin« och »ideologin kring mänskliga rättigheter« – den senare har enligt Klaus upphöjts till gudomlighet – var lika stora hot mot frihet och demokrati som sovjetisk diktatur. I stället för att låta oss villfaras av en »förhärligad tro på vetenskapen« argumenterade Klaus för att vi i västvärlden ska tro på auktoriteter

- Hultman, M., et.al. “Far-right and climate change denial. Denouncing environmental challenges via anti-establishment rhetoric, marketing of doubts, industrial/breadwinner masculinities enactments and ethno-nationalism.”. In *Contemporary Environmental Communication by the Far Right in Europe* ed. Forchtner, Kølvrå & Wodak London: Routledge
- **Texter från SD 2013-2016 (ex. riksdagstal, debattartiklar, medlemstidningen Samtiden)**
- **Thoralf Alfsson fd.SD-riksdagsman säljer skyltar med “Fuck you Greta”**

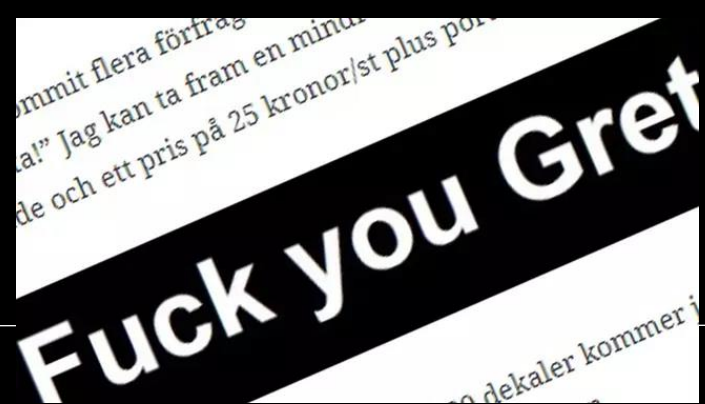
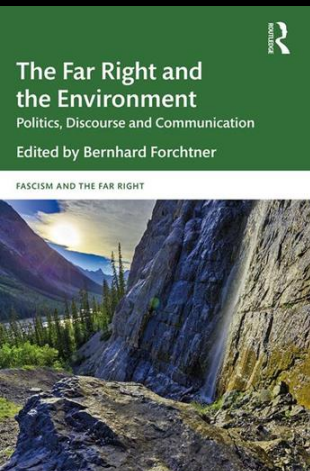
SD-politik styrs dolt av klimatförnekare

Publicerad 19 okt 2016 kl 20.39

Sverigedemokraterna har i det fördolda lierat sig med kontroversiella klimatförnekare och klimatskeptiker.

Expressen kan nu avslöja hur lobbyister bjudits in till partiet och getts möjlighet att direkt ändra i SD:s politik - och att kontakten sträcker sig till Svenskt näringsliv.

Sprida tvivel om forskning

- I en debattartikel innan Parismötet hösten 2015 hävdade Josef Franson att högre nivåer av koldioxid i atmosfären var en välsignelse då “marken blir grönare och växter blir större. Vi kommer att titta tillbaka på nutidens klimathysteri med förvåning” (Josef Fransson, 2015).
- **”– Vi kommer att se att det här är en stor klimatbluff det handlar om. För hade det varit så att det här klimathotet hade varit vetenskapligt korrekt och riktigt så hade ju inte den här debatten drivits av politiker, den hade drivits av vetenskapsmän” (Björn Söder, Kristianstads kommunfullmäktige, Oktober 2019)**

”Det är partiets hållning att klimathotet är överdrivet”

Söndagen den 20 oktober 2019, kl. 23.23

Foto: News Öresund - Johan Wessman © News Öresund(CC BY 3.0)

”Det är partiets hållning att klimathotet är överdrivet och att det inte finns någon vetenskaplig konsensus bakom fenomenet”.

Det sa Björn Söder, Sverigedemokratisk riksdagsledamot och tidigare andra vice talman, under en debatt i Kristianstads kommunfullmäktige i veckan.

– Vi kommer att se att det här är en stor klimatbluff det handlar om. För hade det varit så att det här klimathotet hade varit vetenskapligt korrekt och riktigt så hade ju inte den här debatten drivits av politiker, den hade drivits av vetenskapsmän, sa Björn Söder enligt Expressen.

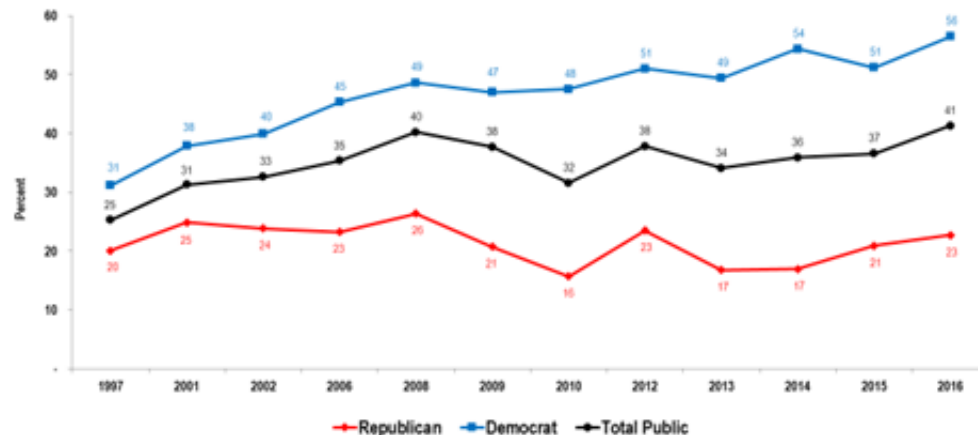
Högernationella digitala medier

- Ny studie: 721 artiklar 2018-2019 på *Samhällsnytt*, *Nyheter Idag*, *Fria Tider* och *Nya Tider* sprider tvivel om klimatvetenskap.
- 6 och 12 procent av Sveriges online-befolkning, hög andel män (Newman, 2020)
- Fyra av mest lästa på *Samhällsnytt* 2019 gör narr av Thunberg och/eller sprider desinformation t.ex konspirationen om hur Soros skapat och styr Greta.

Fossilbolag, tankesmedjor, högernationella media skapat ökad splittring i USA under lång tid, nu i Sverige också

Figure 7. Respondents saying that global warming will pose a serious threat to them or their way of life in their life times, by party

PROPORTION THAT THINK CLIMATE CHANGE IS NOT SERIOUS AT ALL

Selected countries

QC1_2020. How serious a problem, if at all, do you think climate change is? Showing % who say not serious at all.

Base: Total sample in each market.

[Get the data](#) • [Embed](#)

Genus och klimatkris

- Män tar, i genomsnitt, klimatkrisen mindre på allvar än kvinnor (t.ex. Konsumentverket, 2018; Axfood 2018).
- Äldre män skiljer, i genomsnitt, ut sig i opinionsundersökningar genom att mer än andra grupper avfärda klimatvetenskapliga resultat (t.ex. Klimatbarometern/SIFO, 2020)
- Framför allt män organiserar sig i grupper som sprider tvivel om klimatvetenskap (t.ex. Anshelm & Hultman, 2014; Newman, 2020)

Industrimoderna maskuliniteter

Ekomoderna maskuliniteter

Ekologiska maskuliniteter

6. En folkrörelse för klimatet

I MITTEN AV augusti 2018 återvände barnen till skolorna. Många unga som hade semestrat hemma i Sverige hade fått uppleva det varmaste sommarlovet som någonsin uppmätts.⁵⁰⁴ Det var valår och när politikerna började kampanja inför riksdagsvalet lättade hettan, och temperaturen letade sig tillbaka till det normala igen. Det regnade för första gången sedan i början av juni och därmed gick det att få kontroll på skogsbränderna som hade härjat i flera veckor. De polska, italienska och tyska brandmännen återvände hem. Det var då en flicka i gul regnrock satte sig ner framför riksdagshuset. Med en hemmagjord skylt deklarerade hon en skolstrejk för klimatet. Fram till valet i september satt hon där och krävde att Sverige skulle börja föra en politik i linje med Parisavtalet. Efter valet fortsatte strejken varje fredag.

Greta Thunbergs budskap var tydligt. Vad finns det för anledning för henne och andra barn att gå till skolan när föräldragenerationen med sin livsstil berövar dem deras framtid? Under några veckor spreds bilden av henne iklädd den gula regnrocken ut över världen. Hon blev känd som klimataktivist med Aspergers syndrom. Själv menar hon att diagnosen är en fördel när det kommer till klimatfrågan. Det gör att hon ser saker i svart eller vitt och därmed blir hennes budskap kraftfullt.

Global massrörelse kämpar för överlevnad – ledd av unga vuxna

- Jamie Margolin, Zero Hour
- Xiuhtezcatl Martinez, Earth Guardians
- Sara Blazevic, Varshini Prakash, The Sunrise Movement
- De unga födda runt millenniumskiftet – "Generationen Z" – uttrycker attityder som starkt skiljer sig från äldre väljare och det styrande politiska etablissemang. Tar klimatvetenskap på allvar, mer progressiva när det kommer till frågor som jämställdhet, HBTQ och mångfald.
- Black Lives Matter, Occupy Wall Street, Standing Rock, Gallók, Ojnareskogen, Folk mot Preem, Extinction Rebellion och Ende Gelände
- Greta Thunberg, Fridays For Futures

7. Kraften bakom demokratin

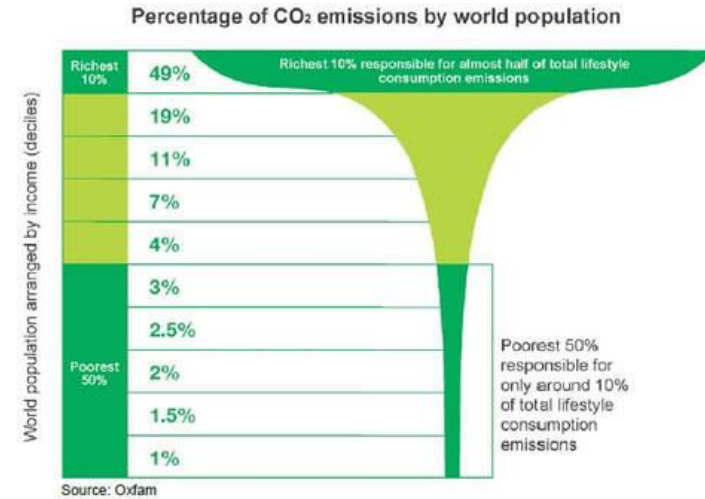

DEN 6 MARS 1984 fattade den brittiska regeringen under Margaret Thatcher ett beslut om att stänga ner 20 av landets kolgruvor. Det avslöjades samtidigt att ytterligare 70 gruvor skulle stängas framöver. Beslutet motiverades med att gruvdriften var olönsam. Olja, kärnkraft och billig importerad utländsk kol hade enligt regeringen konkurrerat ut det brittiska kolet. Vissa menade dock att det var en hämndaktion för att gruvfacket hade fått den konservativa regeringen på fall efter en strejk 1974. Beslutet sågs inte bara som en krigsförklaring mot kolgruvearbetarna utan mot hela arbetarrörelsen. Ett par dagar senare utlyste gruvfacket och dess ledare Arthur Scargill en nationell strejk. Under året som följde gick nära 150 000 arbetare ut i strejk. Det bedöms ha varit den mest omfattande strejken i världshistorien.⁶¹³ Vid ett flertal tillfällen skedde våldsamma sammandrabbningar mellan polis och demonstranter. Över 10 000 personer arresterades, ett hundratal skadades och fem personer miste livet. Medan Thatcher beskrev de strejkande gruvarbetarna som »fienden till demokratin« ansåg Scargill att strejken »utmanade själva hjärtat i det kapitalistiska systemet«.⁶¹⁴

Gruvstrejken som pågick 1984 till 1985 förändrade det brittiska samhället i grunden. Stängningen av gruvorna innebar det definitiva slutet på den keynesianska välfärdspolitik som hade domine-

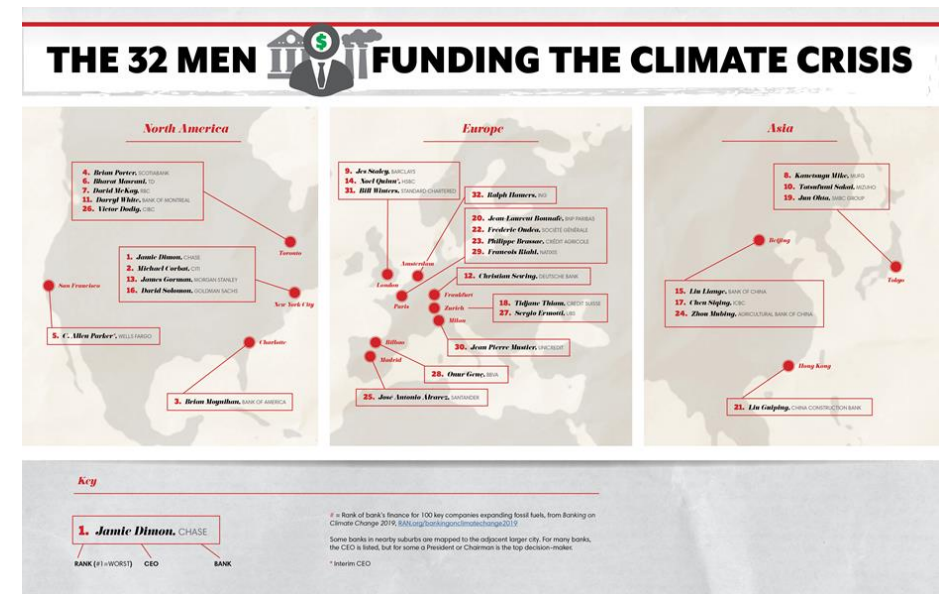
Ojämlighet

- 10 rikaste procent=50% av utsläpp
- Rika män styr fossilindustri och leder de institutioner och företag som finansierar klimatkrisen

In this moment of crisis, macho leaders are a weakness, not a strength
Robin Dembroff

Trump and Bolsonaro have been a liability in the face of coronavirus. We need leaders with a different emotional skillset
 Coronavirus - latest updates
 See all our coronavirus coverage

Kraft att förändra= energi+makt

- **Abolotionismen** (masspetitioner, demonstrationer, konsumentbojkotter, domstolsmål, civil olydnad, uppror)
- Vind- och solkraft **decentraliserad** karaktär
- **Lagstiftning** – ekocidlagstiftning
- **Fötterna** på jorden
- **Divestering** – Stopp för klimatskadliga investeringar (ex. Fossilgasterminal, Arlandautbyggnad, Preem i Lysekil, E6)
- **Levande landsbygd** – Lokalekonomiska analyser
- **Leva som vi lär** – Myndigheter, universitet m.m tar ansvar för sin kunskap. Klimatramverket

8. Vi lever som om vi inte visste

I ETT DESPERAT försök att skapa lite korsdrag stod såväl dörren som fönstren till stugan vi hyrde vidöppna hela dagarna.* När det brann i skogen strax utanför byn Hörken i Bergslagen tidigt på sommaren låg röken tung över vår tomt och lukten satte sig i kläderna. Just den branden släcktes på några dagar, men när rapporterna spreds om okontrollerbara skogsbränder runt om i landet var vi konstant vaksamma på brandrök i luften. Samtidigt sinade brunnen och det regnvatten vi samlade ihop kunde inte hålla ärtorna eller morötterna vid liv. Den enda skörden från grönsakslanden blev några små potatisar och en handfull bönor. För att få respit från värmen blev siestan obligatorisk liksom en cykeltur ner till sjön på eftermiddagen då det var svalare vid vattnet. Men vattennivån i Norra Hörken sjönk ju längre sommaren gick. Mellan den tidigare strandkanten och den sjunkande vattenytan exponerades en allt bredare lerremsa där barnen kunde gräva kanaler och bygga broar med pinnar och brädor. Snart hade leken skapat ett Venedig i miniatyr, som precis som sin verkliga förebild väntade på att svämmas över när vattnet steg.

Torkan sommaren 2018 kändes in på kroppen hos de flesta av oss. Vi var törstiga och svettiga och längtade efter regn som aldrig kom. Personligen hade vi tur som bara såg våra fritidsodlingar gå

*Berättarjaget här är Kjell Vowles.

Responsförnekelse

- Ny flygplats i Sälen tillför samma mängd utsläpp som tas bort med flygskatten
- Västra Götaland Regionens infrastrukturplan 2019; 'Klimatplan' 1 sida=Parisavtalet avfärdas som orealistisk
- Ogrundad teknikoptimism såsom biobränsle i flyg, vätgas och CCS (läs ex. Hultmans avhandling, Anders Hansson)
- ~~Fossilgasterminal i Göteborg~~
- Preem raffinaderi ?

svt NYHETER Nyheter Lokalt Sport SVT Play

VÄST

Kommer att släppa ut mest i landet Foto: SVT

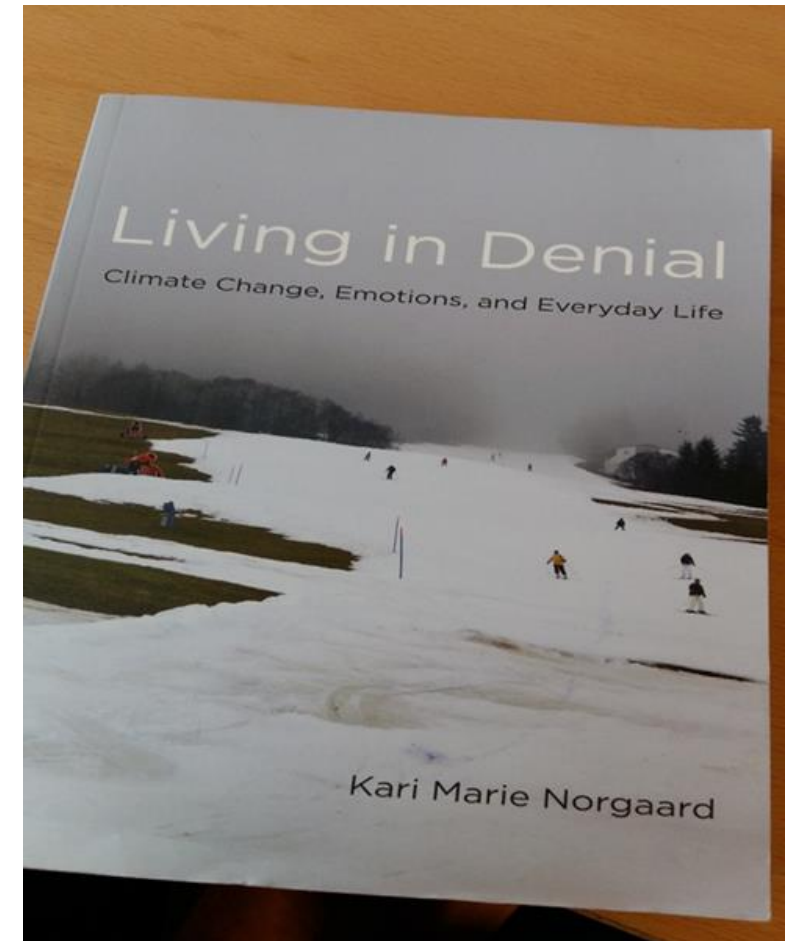
Mångmiljardbygge fördubblar koldioxidutsläppen

Publicerad 5 november 2018

Om Preemraffs utbyggnad blir verklighet kommer raffinaderiet i Lysekil att bli den anläggning som släpper ut mest koldioxid i landet. Trots det finns knappt några invändningar kvar mot bygget. I veckan kommer Mark- och miljödomstolens dom.

Vardagsförnekelse

- Kari Marie Norgaard studerade stad i Norge **2001**
- Norske kungen, alla tidningar, politiker och allmänhet vet om och pratar om klimatkrisen (men ändå inte)
- I skolor, på arbetsplatser och inom politiken hävdas att tillväxt, utveckling och teknik löser klimatkrisen
- Problem någon gång i framtiden
- Problem någon annanstans
- Inte så stort problem och vi är ju ett litet land
- Tekniklösningar på klimatförändringarna (ex. snökanoner)
- Vi lever som om vi inte visste om klimatförändringarna

- 5 minuter till delning i break-out room.
- En minut vardera
- En som delar med sig av sina svar på frågan. De andra lyssnar. Sen byter ni tills alla gjort en gång var.
- Hur tar du klimatvetenskaplig forskning på allvar i din vardag?

1. Pedagogik som tar vår överlevnadskris på allvar

- Min 14 årige son, **inte en enda lektion** om klimatkrisen på sju år (jmf. Ojala, Kramming)
- Inte bara text, ta med eleverna och låt dom se torka, förändrade vanor för djuren m.m.=**ekopedagogik** (<http://medskaparna.se/ekopedagogiska-utbildningar/ekopedagogik/>)
- Var **ärlig** med utmaningarna (rättvisa, jämlikhet, energi, mat, desinformation, grönmålning) (Norgaard)
- Ta elevernas kunskap **på allvar** (ex. Kali Andersson)
- Överdriv inte elevernas enskilda ansvar som konsumenter (ex. Gyberg)
- **Påvisa hur människor kan göra skillnad som medborgare** (Stoknes)
- **Konkretisera** genom att till exempel skriva insändare, göra namninsamling, ställa politiker/företagsledare till svars (Ojala)

2. Pedagogik som tar vår överlevnadskris på allvar

- **Källkritik** av digitala medier
- **Sprid upplysning om olje- och kolindustrins kunskap; lobbyism för att sprida tvivel om klimatforskning** (<https://www.svtplay.se/video/19862354/den-stora-klimatskandalen>)
- Göra plats för det **existentiella** (vilket jag låtit er testa på idag i break-out rooms) och skapa utrymme för äkta samtal om kriserna – inte minst för män, killar och pojkar
- Välj **relevant litteratur** – inte minst behövs mer av samhällsvetenskap och humaniora. Vår överlevnadskris går inte att förstå med enbart naturvetenskap.

Mikael Willgert driver SwebbTV och syns i kanalen som programledare. Foto: Josephine Freije Simonsson

● SwebbTV:s grundare om egna kanalen: "Liknar en Ding Ding Värld"

13 min · Min sida · Dela

Publicerat fredag 8 maj kl 18:25
Hos SwebbTV blandas konspirationsteorier om Olof Palme och 11 september-attackerna med timslånga diskussioner om migrationens konsekvenser. I Mediernas serie om såkallade alternativmedier tittar vi i denna tredje del närmre på Youtube-kanalen som fick näringslivet toppen Leif Östing att förlora uppdrag.

Daniel Lindvall
Kjell Vowles
Martin Hultman

UPPHETTNING

Demokratin
i klimat-
krisens tid

fri tanke